

KIRJALLINEN KYSYMYS 658/2003 vp

Ulosotossa kertyneiden varojen kohdistaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Runsaat kymmenen vuotta sitten irtisanottujen velkojen korko oli yleisesti 16 ja jopa 18 prosenttia, minkä vuoksi jo kohtalaisen asuntovelan korko kohoaa esimerkiksi pakkohuutokaupassa asuntonsa menettäneille velallisille kohtuuttomaksi. Lukuisten kansalaisilta tulleiden yhteydenottojen mukaan on ilmeistä, että velkojen ulosotossa kertyvät varat ohjataan ensisijaisesti velkojen korkoihin. Useissa tapauksissa täysimääräinen ulosotto ei näytä riittävän edes korkojen maksuun, jolloin velkasaldo ulosotosta huolimatta jatkaa kasvuaan alkuperäistä huomattavasti suuremmaksi. Näissä tapauksissa ulosotosta on tullut velallisille elinikäinen velkavankeus. Erityisesti on huomattava, että ulosoton enimmäiskeston rajoittaminenkaan ei katkaise tuota velkavankeutta.

Vuodelta 1895 peräisin olevan ulosottolain 31 §:ssä oli perintää koskeva klausuuli: "...Jos velkoja on saapa korkoa, pantakoon se korkomäärä, mikä ensimmäiseen maksuun asti on kasvanut, pääomaan, älköönkä koronlaskua jatkettakoon, se mikä korosta puuttuu, sittenkuin ensin mainittu korko ynnä pääoma on maksettu, niinikään velkojalle korvattava ulosmitatuista varoista." Tuo klausuuli on alkuperäisessä muodossaan myös nykyisin voimassa olevan ulosottolain 4 luvun 31 pykälänä. Klausuuli määrää yksiselitteisesti kohdistamaan ulosotossa kertyvät varat pääomaan ja ensimmäiseen maksusuoritukseen mennessä kertyneeseen pääomitettuun korkoon. Se kieltää myös jatkamasta koron laske-

Nykyistä käytäntöä on perusteltu mm. muodostuneena käytäntönä tai tapana, mutta sen ei voida mitenkään katsoa olevan voimassa olevaa lainsäädännön määräystä voimakkaampi määräys. Päinvastoin perustuslakivaliokunta totesi uskonnonvapauslaista antamassaan mietinnössä (PeVM 10/2002 vp) rukouspäiväjulistuksen osalta kestävämmäksi sen, että voisi olla olemassa lakiin rinnastuvaa tapaoikeutta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että ulosottolain 4 luvun 31 §:n vastaisesti on ulosotossa perinnässä olevien velkojen koronlaskua edelleen jatkettu ensimmäisen maksusuorituksen jälkeenkin ja ulosotossa kertyneitä varoja kohdistettu ensisijaisesti lainvastaisesti laskettuun korkoon,

mihin lainkohtaan tai oikeusohjeeseen noudatettu menettely perustuu ja

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä mahdollisesti virheellisesti toimitettujen ulosottojen oikaisemiseksi ja käytännön muuttamiseksi jatkossa lakia vastaavaksi?

KK 658/2003 vp — Raimo Vistbacka /ps

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 2003

Raimo Vistbacka /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainituksa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitannut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Raimo Vistbackan /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 658/2003 vp:

Onko hallitus tietoinen siitä, että ulosottolain 4 luvun 31 §:n vastaisesti on ulosotossa perinnässä olevien velkojen koronlaskua edelleen jatkettu ensimmäisen maksusuorituksen jälkeenkin ja ulosotossa kertyneitä varoja kohdistettu ensisijaisesti lainvastaisesti laskettuun korkoon,

mihin lainkohtaan tai oikeusohjeeseen noudatettu menettely perustuu ja

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä mahdollisesti virheellisesti toimitettujen ulosottojen oikaisemiseksi ja käytännön muuttamiseksi jatkossa lakia vastaavaksi?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Ulosottomies panee täytäntöön ulosottolaissa säädetyssä menettelyssä tuomioistuimen riita-asiassa antaman tuomion. Mikäli tuomio koskee maksuvelvoitetta, tuomiossa yleensä määrätään velallisen maksettavaksi velan pääoma, velalle eräpäivään mennessä kertynyt maksamaton korko ja eräpäivän jälkeen tuomitsemispäivään mennessä kertynyt viivästyskorko. Lisäksi määrätään maksamaan viivästyskorkoa tuomitsemispäivän jälkeen sekä määrätään viivästyskoron suuruus ja mistä päivämäärästä korkoa lasketaan.

Kun velallinen maksaa velkaansa ulosoton kautta, ulosottomies laskee viivästyskoron maksupäivään saakka. Jos velallisella on useita velkoja samanaikaisesti ulosotossa, velkojilla on oikeus saada maksu siten kuin velkojen maksusaantijärjestyksestä annetussa laissa (1578/1992) säädetään. Yleensä tilanne on mainitun lain 2 §:n mukainen, eli jos pakkotäytäntöönpanossa jaettavat varat eivät riitä kaikkien saatavien maksamiseen, on velkojilla yhtäläinen oikeus saada maksu näistä varoista saataviensa suuruuden mukaisessa suhteessa. Jos velallisen maksu ei kata sekä erääntynyttä korkoa että pääomaa, uusi viivästyskorko lasketaan siitä pääoman osasta, joka jää jäljelle osasuorituksen jälkeen. Ulosottomies ottaa viran puolesta huomioon sen, että korkolain (340/2002) voimaantulosäännöksen mukaan luonnollisen henkilön asunovelan viivästyskorko on 1.7.2002 jälkeen yleensä enintään korkolain 4 §:n 1 momentin mukainen. Syksyllä 2003 viivästyskorko oli 9,5 %.

Voimassa olevassa ulosottolaissa ei säädetä, miten varat kohdennetaan saatavan eri osille. Vakiintunut ulosottokäytäntö vastaa kauppakaaren 9 luvun 5 §:ssä olevaa säännöstä, jonka mukaan ennen koron maksamista alkoon mitään pääoman maksuksi luettako. Ulosottolain 4 luvun 31 § koskee harvinaista erityistilannetta, jossa oikeus elinkorkoon tahi muuhun velallisen elinaikana taikka muuten määräämättömänä aikana suoritettavaan etuun tai tuloon on ulosmitattu. Esimerkkinä niin sanottu syytinki.

Korkolain 11 §:n nojalla tuomioistuin voi sovitella luonnollisen henkilön velan viivästyskorkoa, jos viivästyskoron kokonaismäärä on kertynyt kohtuuttoman suureksi verrattuna velallisen maksukykyyn.

Oikeusministeriössä on valmistunut 24.6.2003 ulosottolain muuttamisesta ehdotus, joka koskee ulosmittausta, myyntiä ja tilitystä. Ehdotus on ollut laajalla lausuntokierroksella. Ehdotuksessa

esitetään, että suoritusten kohdentamisesta saatavalle säädettäisiin ulosottolaissa pääosin vakiintuneen ulosottokäytännön mukaisesti.

Helsingissä 8 päivänä tammikuuta 2004

Oikeusministeri Johannes Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Herr talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Raimo Vistbacka /saf undertecknade skriftliga spörsmål SS 658/2003 rd:

Är regeringen medveten om att ränteberäkningen på skulder som blivit utmätta har fortsatt i strid med 4 kap. 31 § utsökningsslagen även efter den första betalningen och att medlen som influtit vid utmätningen i första hand har använts till att betala den lagstridigt beräknade räntan,

på vilket lagrum eller vilken rättsnorm grundar sig förandet och

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att korrigera de eventuellt felaktigt verkställda utmätningarna och ändra praxis så att den i fortsättningen följer lagen?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

Utmätningssmannen verkställer enligt ett förfarande fastställt i utsökningsslagen domar som domstolarna meddelar i civila mål. Om domen gäller betalningsförpliktelser, bestäms i allmänhet i den att gäldenären skall betala skuldkapitalet, den obetalda ränta på skulden som uppkommit under tiden fram till förfallodagen och den dröjsmålsränta som uppkommit mellan förfalldagen och den dag domen meddelas. Vidare bestäms att gäldenären skall betala dröjsmålsränta efter dagen då domen meddelas samt fastställs dröjsmålsräntans storlek och från vilket datum räntan räknas.

Då en gäldenär betalar sin skuld via utsökning, beräknar utmätningssmannen dröjsmålsräntan fram till betalningsdagen. Om gäldenären har flera skulder som utmäts på en och samma gång, har borgenärerna rätt att få betalning så som bestäms i lagen om den ordning i vilken borgenär skall få betalning (1578/1992). Situationen är oftast sådan som anges i 2 §, dvs. om de tillgångar som fördelas vid verkställigheten inte förslår till betalning av alla fordringar har borgenärerna lika rätt till betalning ur dessa tillgångar i förhållande till beloppet av sina fordringar. Om gäldenärens betalning inte täcker både den förfallna räntan och kapitalet, beräknas en ny dröjsmålsränta på den del av kapitalet som återstår efter delbetalningen. Utmätningssmannen beaktar på tjänstens vägnar att ikraftträdelsebestämmelsen i räntelagen (340/2002) föreskriver att dröjsmålsräntan på en fysisk persons bostadsskuld efter 1.7.2002 i allmänhet är högst så stor som anges i 4 § 1 mom. räntelagen. På hösten 2003 var dröjsmålsräntan 9,5 %.

I den nu gällande utsökningsslagen finns inga bestämmelser om hur medlen skall fördelas på fordrans olika delar. Den vedertagna praxisen motsvarar bestämmelsen i 9 kap. 5 § handelsbalken, enligt vilken "ej må något på hufvudstolen afräknas, förr än räntan gulden är". Utsökningsslagens 4 kap. 31 § gäller ett sådant sällsynt specialläge där "rätt till lifränta eller till annan för gäldenärs lifstid eller eljest för obestämd tid utgående förmån eller inkomst blifvit utmätt". Ett exempel på detta är s.k. sytning.

Med stöd av 11 § räntelagen kan domstolen jämka dröjsmålsräntan på en fysisk persons skuld, om dröjsmålsräntans sammanlagda belopp har vuxit sig oskäligt stort i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

Justitieministeriet tog den 24 juni 2003 fram ett förslag om ändring av utsökningslagen. Förslaget gäller utmätning, försäljning och redovisning och har varit på en omfattande remiss. I för-

slaget föreslås att bestämmelserna om fördelning av betalningarna på fordran i huvudsak skall följa vedertagen utsökningspraxis enligt utsökningslagen.

Helsingfors den 8 januari 2004

Justitieminister Johannes Koskinen